AIGUA, RIUS I POBLES

4 DE MAIG — 30 DE MAIG — 2010

MUSEU MARÍTIM DE BARCELONA

SALA MARQUÉS DE COMILLAS

ORGANITZA: ASOCIACIÓN AGUA, RÍOS Y PUEBLOS

ENTRADA GRATUÏTA

Fotografia **CALIAS Photo**

Vivim al *Planeta Blau*, al *Planeta Aigua*. Tanmateix, *1.100 milions de persones no tenen garantit l'accés a l'aigua potable i cada dia moren unes 10.000 per aquest motiu, la majoria de les quals són nens.* Afrontem les conseqüències de la *crisi d'insostenibilitat* per contaminació i destrucció d'aiguamolls, rius i aqüífers. Primer han mort granotes i peixos... després les persones més vulnerables.

L'extracció abusiva de cabals, la dessecació d'aiguamolls, la tala de boscos i manglars, juntament amb la fragmentació de l'hàbitat fluvial amb grans preses han ensorrat la vida dels nostres rius i han fet desaparèixer *la pesca: la proteïna dels pobres.*

La *Comissió Mundial de Preses* estima que les *50.000 grans preses construïdes al llarg del segle XX* han fet desplaçar *entre 40 i 80 milions de persones, en resultar inundats els pobles on vivien.*

La privatització dels serveis d'aigua i sanejament com a conseqüència de la pressió del *Banc Mundial* ha agreujat la vulnerabilitat dels més dèbils, en *transformar els ciutadans en clients* i en ignorar que l'accés a l'aigua potable ha de ser considerat i garantit com un *dret humà.*

Afrontem, en definitiva, una *crisi global de l'aigua*, un veritable *holocaust hidrològic*, en què les víctimes són *invisibles, llunyanes i sense rostre; prescindibles en la nostra consciència.*

"Aigua, Rius i Pobles" s'ha proposat donar la paraula a aquestes persones, a la vegada víctimes i lluitadores per un món més just, digne i sostenible. Potser no tenen *"la solució"* als problemes; però els pateixen en primera línia i, per això mateix, mereixen ser escoltades i tingudes en compte.

Pedro Arrojo

Grans preses

Text **Pedro Arrojo**
Fotografia **Karen Robinson**

L'any 2000, la Comissió Mundial de Preses, presidida pel professor Kader Asmal (ministre de Medi Ambient de Sud-àfrica), va presentar el seu informe final. Malgrat comptar amb la participació de governs, organitzacions d'afectats i centenars d'experts, la *Comissió* va reconèixer la seva impotència per precisar el nombre de persones desplaçades, que va acabar estimant **entre 40 i 80 milions**. Aquesta desmesurada forquilla reflecteix la tràgica i vergonyosa invisibilitat de les víctimes.

En molts casos, la població ni tan sols és adequadament censada. Els seus drets rarament s'han vist compensats. Els reassentaments solen patir greus problemes d'habitabilitat (acumulació, falta d'aigua potable, electricitat i serveis...); les terres són pobres i la pesca ha desaparegut. La desvertebració social i cultural augmenta la seva vulnerabilitat, especialment quan es tracta de comunitats indígenes. Tot plegat genera escenaris d'extrema pobresa, fam i greus problemes de salut.

Drets humans, violència i aigua

Text **Pedro Arrojo**
Fotografia **James Rodríguez**

L'aigua, vinculada a valors emocionals i territorials, és fàcilment manipulable, tant en la confrontació política partidista, com fins i tot a l'hora de justificar guerres. El control de l'aigua acostuma a ser usat com a eina de poder. Aquest és el cas d'Orient Mitjà, on forma part d'una estratègia militar que usa el poble palestí com a ostatge i li imposa condicions de vida inhumanes amb tan sols 107 m^3/habitant/any, davant els 2.300 m^3/habitant/any que acapara Israel.

Al Kurdistan turc, el desplaçament massiu de la població kurda per construir les *22 grans preses del Projecte del sud-est d'Anatòlia* (GAP) forma part d'una estratègia militar per debilitar el suport social sobre el terreny a la guerrilla del PKK.

Els casos més brutals de transgressió de drets humans en conflictes d'aigües es produeixen en contextos de *guerra no declarada*. La massacre a mans de l'exèrcit guatemalenc de més de tres-cents maies, majoritàriament dones i nens, que es resistien a ser desplaçats per construir la presa de *Chixoy*, va ser un dels casos més aterridors. L'assassinat de líders de les comunitats *Embera-Katío*, com *Kimi Pernía*, que es negaren a deixar les seves terres a *l'Alto Sinú* (Colòmbia), davant les preses d'Urrá I i II, n'és un altre exemple. Guerres no declarades que s'usen per atropellar impunement drets humans de comunitats indígenes i camperoles en benefici d'empreses i terratinents.

Catàstrofes

Text **Pedro Arrojo**
Fotografia **Michael Appleton**

Durant les dues darreres dècades, hi ha hagut 25 milions de desplaçats per inundacions i sequeres. El canvi climàtic accelera els processos de desertització i agreuja els riscos derivats d'aquest tipus de fenòmens a moltes regions. Tradicionalment, aquests desastres "naturals" s'han considerat com a inevitables i impredictibles.
Tanmateix, amb freqüència, rere seu hi ha la mà de l'home.

La construcció de grans preses sense garanties de seguretat adequades; els processos de desforestació, amb el risc consegüent de moviments de terres; la prioritat de produir hidroelectricitat menyspreant els riscos de riuades sobre poblacions d'aigües avall, o la urbanització d'espais fluvials, generalment per a poblacions pobres... són algunes de les claus.

D'altra banda, les conseqüències d'aquest tipus de fenòmens depenen del grau de vulnerabilitat de les poblacions afectades. Vulnerabilitat que sol ser més gran com més gran és el nivell de pobresa. De fet, la major part de les víctimes d'aquests desastres, naturals o no tan naturals, són pobres.

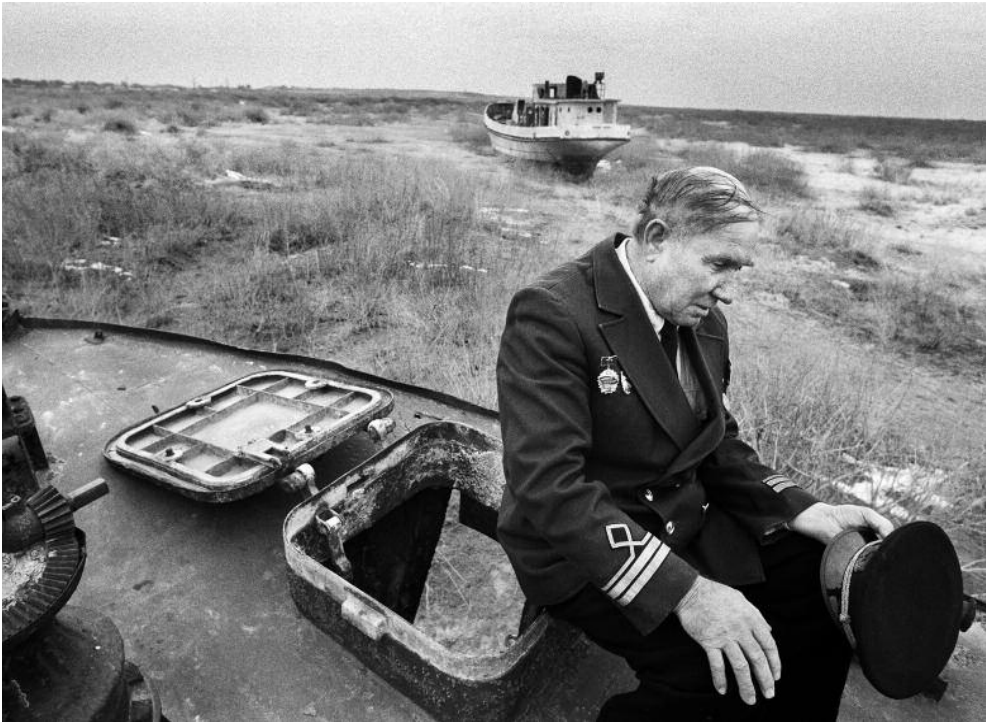

Degradació d'ecosistemes aquàtics i fam

Text **Pedro Arrojo**
Fotografia **Dieter Telemans**

En poques dècades, hem dessecat gran part dels aiguamolls, hem talat boscos de ribera, hem rectificat, estreti i emmurallat cursos fluvials; desenes de milers de grans preses trenquen la continuïtat de l'hàbitat fluvial; hem contaminat i sobreexplotat aqüífers i rius, que de vegades ni tan sols arriben al mar. En nom del "progrés", hem trencat la sostenibilitat del cicle hídric, fins al punt que el mitjà aquàtic continental és el que registra la proporció més elevada d'espècies extingides o en extinció.

Tanmateix, aquesta fallida no solament afecta la biodiversitat, sinó que agreuja dos dels grans problemes de la humanitat: el de l'accés a l'aigua potable i el de la fam. La major part de les proteïnes en la dieta de les comunitats pobres procedeix de la pesca.

Avui assistim a desastres humanitaris consumats, al mateix temps que se n'anuncien d'altres de més greus, com a conseqüència d'haver arruïnat la pesca. El mar d'Aral, el llac Txad, el llac Victòria, el riu Urrá, l'Amazones, el Paraná, el Mekong... són exemples de com la degradació de rius i llacs pot agreujar els problemes de fam al món.

Dret humà a l'aigua i lluita contra la privatització

Text **Pedro Arrojo**
Fotografia **Ruth Fremson/The New York Times**

Avui 1.200 milions de persones no tenen garantit l'accés a l'aigua potable, la qual cosa comporta 10.000 morts diàries.
D'aquestes morts, 4.000 corresponen a nens i nenes menors de 5 anys, causades per diarrea, per beure aigua contaminada per abocaments de clavegueres.

La contaminació tòxica per activitats industrials, petrolieres, mineres i agràries enverina silenciosament milions de persones. En particular, la contaminació per cianurs i metalls pesants de la mineria a cel obert, en capçaleres fluvials, és demolidora per a la salut de comunitats senceres, sovint indígenes.

A aquests processos d'apropiació privada de la naturalesa, s'uneix durant les últimes dècades la pressió privatitzadora dels serveis d'aigua que imposa el Banc Mundial. Amb això, lluny de resoldre's el problema d'accés a l'aigua potable, s'agreuja la vulnerabilitat dels més pobres, en transformar els ciutadans en clients. Davant aquestes polítiques de privatització, s'aixequen forts moviments socials que promouen nous models de gestió pública participativa sota control social i el reconeixement de l'accés a l'aigua potable com un dret humà, tal com recullen les noves constitucions de països com l'Uruguai, Bolívia, Veneçuela o l'Equador.

Victòries i solucions

Text **Pedro Arrojo**
Fotografia **Roberto Guimarães**

La crisi de l'aigua en el món és conseqüència de la convergència de tres falles crítiques: la crisi d'iniquitat i pobresa, la crisi d'insostenibilitat dels nostres ecosistemes aquàtics i la crisi de governança dels serveis públics sota les pressions privatitzadores.

Davant el vell i arrogant paradigma de "dominació de la naturalesa", amb les seves estratègies "d'oferta" basades en el negoci del formigó, avui s'imposen noves estratègies d'estalvi, eficiència i conservació. La modernització de regadius i xarxes urbanes, juntament amb l'aplicació de lleis i tecnologies que impedeixin la contaminació i la sobreexplotació de rius i aqüífers, s'imposen en les polítiques més avançades de gestió d'aigües.

Però el repte fonamental no és tant tecnològic, sinó de governança. La lluita contra la privatització dels serveis públics de l'aigua i contra la corrupció il·lumina nous models de gestió pública participativa sota control social, al mateix temps que obre el camí al reconeixement de l'accés a l'aigua potable com un dret humà.

Afortunadament, davant els greus problemes que es deriven d'aquesta crisi global de l'aigua, la mobilització ciutadana obre camins d'esperança en la perspectiva d'un altre ordre mundial que, sens dubte, és possible, senzillament, perquè és necessari.

El Besòs: la garantia d'abastament de Barcelona

Text **Karl Dkreiser. Ecologistes en Acció de Catalunya**
Fotografia **Pipa Álvarez**

Històricament bona part de la ciutat de Barcelona s'ha abastit de les aigües del Besòs. Tanmateix, la industrialització dels anys 1960 i 1970 va comportar un gran impacte per a la qualitat de les seves aigües. La situació va ser tan greu que el jutge José María Merlos absolgué dos industrials acusats de delicte ecològic per considerar que "tot i que s'ha demostrat l'existència d'abocaments il·legals, la contaminació no va causar danys concrets, perquè el riu Besòs ja està biològicament mort".

Les activitats del Grup Excursionista Puigcastellar han estat molt importants per sensibilitzar la població de la necessitat de recuperar el Besòs. L'any 1988, amb la constitució del Consorci per a la Defensa del Riu Besòs, s'inicià un canvi de tendència. La depuració natural i les noves tecnologies han permès potabilitzar les aigües subterrànies de l'aqüífer de Santa Coloma de Gramenet per al consum humà.

Ecologistes en Acció lluita pel bon estat ecològic del Besòs, perquè els seus aqüífers tornin a garantir l'abastament de Barcelona i per la seva recàrrega mitjançant els efluents de les depuradores. Durant l'última sequera es ressuscitaren els transvasaments del Roïna, del Segre i de l'Ebre. Ecologistes en Acció i la Plataforma de Defensa de l'Ebre en la Taula de Sequera tornaren a apostar pels aqüífers del Besòs com a reserva estratègica per garantir l'abastament de Barcelona.

Riu Ebre. Els transvasaments no són la solució

Text **Plataforma en Defensa de l'Ebre**
Fotografia **Joan Panisello**

El Pla hidrològic nacional (PHN) que es va aprovar l'any 2000 tenia previst un transvasament del riu Ebre de 1.080 hm^3/any cap a la costa mediterrània (pel nord fins a Barcelona i pel sud fins a Almeria) per atendre la creixent demanda d'aigua del regadiu intensiu i el projectat desenvolupament immobiliari i turístic de tota la zona. Les afectacions ambientals, socials i econòmiques que suposava aquest transvasament van generar una forta oposició ciutadana de tota la conca i especialment a les Terres de l'Ebre i al Pirineu aragonès (com a zones més afectades), amb el suport de la comunitat científica.

Aquesta forta oposició ciutadana va fer que el 2004 el macroprojecte de gran transvasament fos derogat, però no es van derogar les més de vuit-centes obres recollides en l'annex II del PHN. Moltes d'aquestes obres continuen alimentant una expectativa insostenible de nous regadius similar a la del PHN. En particular a la conca de l'Ebre, més de 300.000 noves hectàrees, que requeririen dues vegades els cabals del derogat transvasament de l'Ebre.

Per això, encara que la derogació dels grans transvasaments projectats va ser un èxit molt positiu, entenem que la Nova Cultura de l'Aigua no s'està aplicant i que continua imperant la vella cultura del consum exacerbat i insostenible que no té en compte que l'aigua és un recurs finit.

La salinització del Llobregat

Contaminació industrial, silenciada amb diner públic

Text **Plataforma ProuSal!**
Fotografia **Laura Comellas**

Les mines de potassa, al Bages, donen feina a més de mil persones, però diàriament deixen sobre la terra, sense protecció, unes cinc mil tones de runam (bàsicament sal). Aquests munts de runa es dissolen en tots els rius, fonts i aigües subterrànies i han deixat el nostre poble, Sallent, sense aigua potable. Això, tot i que és molt greu, no és el pitjor: salinitzen el riu Llobregat, d'on s'abasteix la meitat de la població de Barcelona. Aquesta salinització és tan greu que el col·lector de salmorres construït ara fa vint anys s'haurà d'ampliar, a més la Generalitat ha hagut de construir una planta dessalinitzadora a Abrera, perquè, atès l'elevat contingut de sal de l'aigua, no es pot potabilitzar directament, ja que produiria els perillosos trihalometans.

Hi hauria vies de solució, com les que planteja un estudi de la UPC, però no hi ha prou voluntat política per posar-les en marxa.

La lluita de l'aigua a l'Àrea Metropolitana de Barcelona, 1990-1998

Text **Albert Recio, professor d'Economia de la Universitat Autònoma de Barcelona**
Fotografia **Rubén Pérez**

Aquesta lluita va ser desenvolupada pel moviment veïnal a diversos barris de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. En els seus orígens, es va alçar en contra de l'increment abusiu d'impostos en el rebut de l'aigua, alguns dels quals no estaven relacionats amb el cicle de l'aigua.

A més de múltiples manifestacions i mobilitzacions, va destacar la negativa a pagar la part corresponent a aquests impostos en la factura de l'aigua. La reflexió del mateix moviment al llarg del conflicte va donar lloc a una proposta de canvi en el model tarifari orientada a garantir un cost assequible per als consums bàsics i penalitzar els consums excessius.

També va desenvolupar una cultura de l'estalvi. En aquests moments, Barcelona és una de les ciutats amb menor consum d'aigua en relació amb altres grans urbs (110 litres per persona i dia).

La lluita va acabar amb una victòria parcial. Les taxes que corresponen a la part del servei que no està privatitzat es van adequar a les reivindicacions ciutadanes (rebut per trams, ponderació segons habitants per domicili); però la part que depenia pròpiament de l'empresa privada AGBAR no es va tocar.

El moviment va servir per posar en primer terme la necessitat de tenir una política tarifària social i ambientalment més justa.

El cas del Ter

Excés de purins i manca de cabal

Text **Dani Boix Masafret, Albert Ruhí Vidal i Sergi Solá**
Fotografia **Toni León. Consorci Alba-Ter**

Els embassaments del seu tram mitjà i el desproporcionat transvasament que pateix fan que el riu Ter canviï radicalment. Són dos rius diferents, amb problemes diferents; aigües amunt dels embassaments, per contaminació, i aigües avall, per manca de cabals.

L'actual ramaderia intensiva que es practica a la comarca d'Osona comporta un consum espectacular d'aigua i genera un excés de purins que els sòls agrícoles no poden absorbir. En pocs anys, s'ha substituït la cultura pagesa pel peonatge, i el cicle de criança del porc s'ha reduït a la meitat amb pinsos de laboratori. Es deixen de produir fems tradicional i es passa a produir purins líquids, que contaminen els aqüífers subterranis. Fins i tot si s'aconsegueix canviar el model productiu, aquests aqüífers trigaran dècades a recuperar-se.

El transvasament es va iniciar als anys seixanta, però ha estat en l'última dècada quan s'han produït els grans abusos. Des de l'any 1996 fins al 2007 s'ha transvasat el 75% dels cabals del riu, i s'ha ignorat, fins i tot, la legislació vigent i els compromisos de l'Administració. Això ha ocasionat seriosos impactes econòmics, socials i ecològics. De fet, durant els últims quatre anys, hi ha hagut més dies en què s'ha incomplert el cabal mínim del Pla de cabals de manteniment per al Ter a Girona que dies en què s'ha respectat.

CALENDARI D'AGENDA CIUTADANA

SETMANA INAUGURAL: DRETS HUMANS I AIGUA

Dimarts 4 de maig

18.30 h

Inauguració de l'Agenda Ciutadana

Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

19.00 h

Debat: **Dret humà a l'aigua potable:** estat de la qüestió al món

Federico Mayor Zaragoza (exsecretari general de la UNESCO), Aniza Garcia (doctora en Dret i especialista en Drets Humans per la Universitat Complutense de Madrid) i Cristina Narbona (exministra de Medi Ambient i ambaixadora d'Espanya en l'OCDE)

Modera: **Marco Schwartz** (director del diari Público)

Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Dimecres 5 de maig

17.00 h

Seminari tècnic: **Pressions i impactes sobre el bon estat fisicoquímic**

Organitzen: UB, UAB i XNCA

Lloc: edifici central de la Universitat de Barcelona (UB), Plaça Universitat

18.30 h

Conferències: **Conflictes pels recursos hídrics a Amèrica Llatina:** geoestratègia, resistències des dels moviments socials i nous escenaris

Presentació de l'acte: a càrrec de Luz Elena, del Col·lectiu Maloka i de MOVICE, Moviment de Víctimes de Crims d'Estat

- **Conflicte d'ús i maneig de l'aigua a l'Amazònia**: una perspectiva geopolítica, *Hernando Bernal (Universitat del País Basc)*
- **Conflicte i violències per l'ús de la terra i l'aigua a Colòmbia**, *Fensuagro Colòmbia, sindicat camperol, adherit a Via Campesina*
- **Referèndums per l'aigua a Bolívia, Colòmbia i Equador**, *Carlos Hugo Sierra Hernando (Research Institute for Life Course Studies, Keele University, Regne Unit)*
- **Visions de l'aigua i pobles indígenes a l'Amazònia**, *Joseba Arregui (Universitat del País Basc)*
- **Comerç de l'aigua i multinacionals a l'Amèrica Llatina**, *Antxon Mendizábal (Universitat del País Basc)*

Organitzen: ESF i CERAI

Lloc: sala d'actes del Museu Marítim

Dijous 6 de maig

19.00 h

Conferències: **La disputa per l'aigua: riquesa i violació dels drets col·lectius dels pobles**

Presentació de l'acte: Xavier Martí

- **Ercan Ayboga** *(campanya contra la presa d'Ilisu, Kurdistan del Nord, Turquia)*
- **Zahra Ramdán** *(Fundadora i Presidenta de l'Associació de Dones Saharauis en l'Estat Espanyol)*
- **PARC** *(Comitès de Desenvolupament Rural i Agrícola de Palestina)*

Organitzen: Coordinadora d'Entitats amb Palestina al Cor, CIEMEN, CERAI i ESF

Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Divendres 7 de maig

18.00 h

Taula rodona: **Avui pa, demà gana?** La cura del medi ambient davant la protecció dels llocs de treball

Josep Ribera (Plataforma PROUSAL!), Josep Galera (CCOO Catalunya, president del comitè d'empresa Iberpotash Súria), Joan Salaet (CGT Barcelona), Daniel Barrera Jiménez (Secretari de Medi Ambient i Prevenció de Riscos Laborals de FIA-UGT Bages-Berguedà) i Anna Rosa Martínez (delegada de Greenpeace Catalunya)

Modera: Jaume Grau (periodista)

Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

20.00 h

Música: **Glosadors,** combats de cançó improvisada

Lloc: Jardins del Rei (Museu Marítim)

Dissabte 8 de maig

11.00 h

Trobada i diàleg amb **monsenyor Luis Infanti: Situació de les represes i la població de Xile**, i la lluita per defensar els seus drets

Organitza: Cristianisme i Justícia

Lloc: Cristianisme i Justícia (Roger de Llúria, 13)

19.00 h

Cine fòrum: **Flow** (documental, 93 min. Direcció: Irena Salina)

Pel·lícula documental catalogada com "la veritat incòmoda" de l'aigua

Moderen: **Joan Subirats** (politòleg, UAB) i **Patrick McCully** (Director d'International Rivers Network, IRN)

Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Diumenge 9 de maig

10.00 h (durant tota el matí)

Concurs de pintura ràpida sobre el riu Segre

Organitzen: Agrupació Lleida Ambiental

Lloc: Canalització riu Segre (a l'entorn de l'Ajuntament, Lleida)

11.00 h (durant tota el matí)

Baixada de piragües per la canalització del riu Segre (Lleida)

Activitats 2010, any del riu Segre

Organitzen: Federació Catalana de Piragüisme, Sícoris Club, Club Nàutic Lleida i Kayak Mitjana

Lloc: Canalització riu Segre (a l'entorn de l'Ajuntament, Lleida)

13.00 h
Diàleg amb **Monsenyor Luis Infanti: l'ètica de l'aigua des d'una perspectiva cristiana**
Organitza: Cristianisme i Justícia
Lloc: Església i sala d'actes dels Jesuïtes (Casp, 27)

2A SETMANA: AIGUA: MOLTS VALORS, NO UN LUCRE

Dilluns 10 de maig

12.30 h
Conferència: **Patrick McCully** (director d'International Rivers): **El debat sobre les grans preses i transvasaments en el món**
Organitza: IGOP - ICTA (UAB)
Lloc: Sala de Graus - ETSE de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)

Dimarts 11 de maig

10.00 h
Seminari: **Aportacions des del sector públic al dret humà a l'aigua i al sanejament**
Suport a l'experta independent de Nacions Unides per a la declaració del dret humà a l'aigua potable (assistència només amb invitació)
Lloc: Seu ECONGD (Tàpies, 1-3)

18.00 h *(es repeteix a les 21.00 h)*
El Poder de l'Aigua. Espectacle de carrer (30 minuts)
Companyia: Una Mica d'Aquí i una Mica d'Allà
Lloc: des de la plaça Joaquim Xirau i Palau, al llarg de La Rambla, fins al Museu Marítim

19.00 h
Col·loqui: **Repercussions de la privatització** en la ciutadania i en les institucions públiques
Monsenyor Luis Infanti (Xile), Esteban Castro (Universitat de Newcastle, Regne Unit), Emanuele Lobina (Public Service International Research Unit, Regne Unit), Danilo Ríos (Obras Sanitarias del Estado, Uruguai) i Pedro Abel Londoño (ACUAVALLE, Colòmbia)
Modera: Eloi Badia (Enginyeria sense Fronteres, ESF)
Organitzen: ESF i CERAI
Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Dimecres 12 de maig

10.00 h
Seminari: **Aportacions des del sector públic en el dret humà a l'aigua i al sanejament**
Suport a l'experta independent de Nacions Unides per a la declaració del dret humà a l'aigua potable (assistència només amb invitació)
Lloc: Seu FECONGD (Tàpies, 1-3)

18.00 h (es repeteix a les 21.00 h)
El Poder de l'Aigua. Espectacle de carrer (30 minuts)
Companyia: Una Mica d'Aquí i una Mica d'Allà
Lloc: des de la plaça Joaquim Xirau i Palau, al llarg de La Rambla, fins al Museu Marítim

19.00 h
Xerrades breus:
Remunicipalització de l'aigua, construint democràcia
Anne Le Strat (tinent d'alcalde de París), Jaime Morell (gerent del Consorcio Provincial de Aguas de Sevilla), Renato Di Nicola (Foro Italiano dei Movimienti per l'Acqua), *Manel García Pradera (alcalde del Figaró Montmany)* i representante d'*ASICA-SUR (Bolívia).*
Modera: Esteban Castro (Universitat de Newcastle, Regne Unit)
Organitzen: ESF i CERAI
Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Dijous 13 de maig

10.00 h
Junta d'**AEOPAS**
Associació Estatal d'Operadors Públics d'Aigua i Sanejament (assistència només amb invitació)

16.00 h
Reunió de treball
Creació de col·laboracions sense afany de lucre entre operadors públics d'aigua i sanejament (assistència només amb invitació)

17.00 h
Seminari tècnic: **Gestió política i econòmica de l'escassetat en la planificació hidrològica**
Organitzen: UB, UAB i XNCA
Lloc: edifici central de la Universitat de Barcelona (UB), Plaça Universitat

19.00 h
Debat: **Model de gestió pública a Catalunya:** reptes financers i riscos de privatització
Eloi Badia (Enginyeria sense Fronteres, ESF), Jaime Morell (Consorcio Provincial del Agua de la Diputación de Sevilla), Gabriel Borrás (Agència Catalana de l'Aigua, ACA) i Jordi Gasull (dirigent veïnal de la guerra de l'aigua a Barcelona)
Modera: **Salvador Sala** (TV3)
Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Divendres 14 de maig

18.00 h
Ponències curtes i taula rodona: **La privatització dels rius i els seus costos ecològics i socials**
- **Finançament i efectivitat de les infraestructures de modernització del reg en la conca de l'Ebre.** *Ricardo Aliod (Universitat Politècnica d'Osca)*
- **El dret de concessió i el rescat de cabals ambientals: exemple dels cabals ecològics del Ter.** *Ferran Llargués (AEMS, Rius amb Vida)*

Organitzen: XNCA, CERAI i ESF
Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

20.00 h
Música: **Glosadors** (combats de cançó improvisada) i **Cor de Carxofa** (transglosadors)
Lloc: Jardins del Rei (Museu Marítim)

Dissabte 15 de maig

18.00 h
Col·loqui i debat: **Els costos de l'aigua: opacitat i transparència.** La necessitat de valors ètics en la gestió de l'aigua

Enric Tello (Universitat de Barcelona), Amaya Martínez Gracia (CIRCE, Saragossa), Giorgos Kallis (ICTA, UAB), Albert Recio (Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona, FAVB), operador públic (representant d'Aigües de Mataró) i Lorenzo Gabiati (Agència Catalana de l'Aigua, ACA)

Organitzen: CERAI, XNCA i ESF

Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Diumenge 16 de maig

10.00 a 14.00 h

Passejada amb bus pel runam del Cogulló

Visita al desastre ecològic més important del Llobregat: la muntanya de sal

Organitzen: PROUSAL! i Montsalat

Lloc de sortida: davant el Museu Marítim (s'ha de reservar prèviament al Museu, preu 2€)

3a SETMANA: RIUS I CONQUES DELS PAÏSOS CATALANS

Dilluns 17 de maig

19.00 h

Cicle de ponències: **El riu Ter i els seus reptes pendents**

- **El model ramader industrial i l'excés de nitrats: un problema a la conca del Ter.** *Jesús Soler i Vilaró (GDT)*
- **La manca de cabal del riu Ter aigües avall dels embassaments.** *Albert Ruhí (L'Ateneu) i Dani Boix (ANG)*
- **Requeriments hídrics a les llacunes costaneres del Baix Ter**. *Xavier Quintana Pou (Càtedra d'Ecosistemes Litorals Mediterranis)*
- **Recs vius, plana viva.** Gent del Ter

Organitzen: Ateneu Juvenil, Cultural i Naturalista de Girona, Càtedra d'Ecosistemes Litorals Mediterranis, Gent del Ter, Associació de Naturalistes de Girona (ANG) i Grup de Defensa del Ter (GDT)

Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Dimarts 18 de maig

19.00 h

Projeccions i col·loqui: **Paraguai, la terra oblidada d'Amèrica**

Projeccions audiovisuals sobre el desastre ambiental de la presa de Yacyretá; Informe sobre camperols desplaçats per la soya

Disserta: Càtedra Unesco de Sostenibilitat, Universitat Politècnica de Catalunya (UPC)

Organitza: ParaParaguay

Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Dimecres 19 de maig

17.00 h

Seminari tècnic: **El Pla de conques internes de Catalunya**

Organitzen: UB, UAB i XNCA

Lloc: edifici central de la Universitat de Barcelona (UB)

19.00 h

Cine fòrum: **La sal de la mort** (documental, 50 min. Direcció: Núria Sala i Dani Sala)

Un documental al voltant de l'abocament de residus salins al Llobregat i el Cardener

Modera: Roger Lloret (Montsalat)

Organitzen: PROUSAL! i Montsalat

Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Dijous 20 de maig

19.00 h

Debat: **El nou Pla d'aigües de Catalunya**: riscos d'inundació i sequera en un escenari de canvi climàtic

Josep Alabern Valentí (Aigües de Manresa, SA i CADS), Manel Serra i Pardàs (Plataforma del Ter), Manuel Hernádez (Agència Catalana de l'Aigua, ACA) i Pedro Arrojo Agudo (Universitat de Saragossa, UNIZAR)

Modera: **Antonio Cerrillo** (La Vanguardia)

Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Divendres 21 de maig

18.30 h

Conferència-Debat: **Recuperem els rius**.Repàs dels aspectes i polítiques que han de condicionar la recuperació ecològica dels rius

Laia Font (CREAL) i Joan Vàzquez (IPCENA-EdC)

Organitzen: Ecologistes de Catalunya (EdC)

Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

20.00 h

Música: **Glosadors,** combats de cançó improvisada

Lloc: Jardins del Rei (Museu Marítim)

Dissabte 22 de maig

10.00 h

Passejada per la part baixa del riu Llobregat: Recuperem el riu

Organitza: Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (CEPA-EdC)

Lloc: trobada a les 10 h, sota el Pont del Diable de Martorell i baixada fins als aiguamolls de Molins de Rei

18.00 h

Conferència: **La degradació de l'aigua i els rius, elements de reflexió sobre el sentit del progrés.** Progrés o neovandalisme?

Javier Martínez Gil *(catedràtic de Hidrogeología, Universitat de Saragossa, UNIZAR)*

Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

19.00 h

Cineforum: **Los secretos ocultos del agua** (documental, 51min. Direcció: Manfred Crist)

Dissertan: Ofelia Gasque Andrés (facilitadora i formadora de Biosinergia), Jordi Huguet (farmacèutic i tècnic en Aigua, Aula de l'Aigua), Luis Lozano (impulsor del EMO) i Javier Martínez Gil, (Catedràtic en Hidrogeología, Universitat de Saragossa, UNIZAR)

Organitza: Sinergia Comunicación Consciente i Asociación Karavan

Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Diumenge 23 de maig

10.00 h
Sortida al riu Ripoll
(afluent del Besòs)
Visita al projecte "Fes reviure el Ripoll!", que busca recuperar la vegetació de ribera del riu Ripoll al seu pas per Sabadell (entre Sant Vicenç de Jonqueres i el molí de l'Amat)
Recorregut: visita al tram d'actuació i a una formació vegetal de referència
Organitzen: Associació per la Defensa i l'Estudi de la Natura (ADENC- EdC)
Lloc de sortida: trobada a les 10 h al berenador de Sant Vicenç de Jonqueres (Sabadell)

10.00 h
Passejada pel riu Siurana
Passejada per un tram del riu, aprofitarem per recollir la brossa domèstica i també s'anirà emplenant una fitxa de camp per avaluar-ne la qualitat hidromorfològica, fisicoquímica i biològica
Organitza: GEPEC-EdC
Lloc: trobada a les 10 h a l'estació de Renfe de Reus i activitat a Poboleda

4a SETMANA: INFRAESTRUCTURES: TRANSVASAMENTS I EMBASSAMENTS DE L'AIGUA

Dilluns 24 de maig

19.00 h
Xerrada: **Els paisatges de l'aigua:** el patrimoni tradicional agro-hidràulic com a quelcom a recuperar. La situació a Catalunya i l'experiència de recuperació de les Khettares al Magreb
Carles Llop (Universitat Politècnica de Catalunya), Associacions en Defensa del Patrimoni Agrohidràulic (Mallorca, Ponent, Empordà), Fàtima El Amrauhi (experiència de recuperació de les Khettares al Marroc, Hassi Labiad-AHT)
Organitzen: XNCA, CERAI i PDE
Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Dimarts 25 de maig

16.30 h
Danielle Miterrand
Cafè amb la premsa.

19.00 h
Conferència: **Danielle Miterrand.** El repte ètic per a una nova gestió de l'aigua: el dret humà i la gestió pública
Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

20.00 h
Fòrum crític: presentació i diàleg obert **"Per què no podem governar l'aigua democràticament?"**
Marc Martí, Josep Espluga i Annelies Broekman
Organitzen: IGOP i XNCA
Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Dimecres 26 de maig

17.00 h
Seminari tècnic: **El Pla de conques de l'Ebre**
Organitzen: UB, UAB i XNCA
Lloc: edifici central de la Universitat de Barcelona (UB)

Dijous 27 de maig

19.00 h
Debat**: Pla hidrològic de l'Ebre:** regadius i sostenibilitat del Delta
Manel Tomàs (Plataforma en Defensa de l'Ebre, PDE), Dr. Carles Ibañez Martí (Programa d'Ecosistemes Aquàtics, IRTA), Josep Ma Escribà (Compromís per Lleida) i Rafael Romeo Garcia (President Confederación Hidrográfica del Ebro, CHEbro)
Modera: **Maria Jesús Ibáñez** (El Periódico)
Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

Divendres 28 de maig

18.30 h
Debat: **La gestió de l'aigua a l'Estat espanyol i a Catalunya.** Conflictes i perspectives
Moviments socials i representants polítics i de l'Administració
Organitzen: PDE, EdC, XNCA i CERAI
Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

20.00 h
Música: **Glosadors,** combats de cançó improvisada
Lloc: Jardins del Rei (Museu Marítim)

Dissabte 29 de maig

10.00 h
Taula rodona: **El paper de l'aigua com a factor determinant del model territorial.** Regadius, embassaments i transvasaments
Representants de "Conca Blava" (la xarxa de moviments socials i ONGs de l'Ebre) i altres moviments socials de Catalunya, Ignasi Aldomà (Universitat de Lleida, Departament de Geografia i Sociologia), Josep Pàmies (Assemblea Pagesa, Som lo que sembrem, Cerai)
Organitzen: XNCA, CERAI i PDE
Lloc: seu FECONGD (Tàpies, 1-3)

14.00 h
Dinar popular (tiquet per al finançament de les activitats dels moviments)

18.00 h
Rius Vius, Pobles Vius
Intervencions de l'Ebre, del Llobregat, Segre, del Ter, Palestina, Patagònia
Organitzen: XNCA, CERAI i PDE
Lloc: sala d'actes (Museu Marítim)

19.00 h **Música**
Lloc: Jardins del Rei del Museu Marítim

Visites guiades per a centres educatius
Amb el suport de fitxes pedagògiques sobre l'exposició, teatre dinamitzador i monitor acompanyant
Organitzen: Barcelonya SCCL y Lapsus Espectacles (reserva previa a arp@barcelonya.org)

PEL·LÍCULA DE L'EXPOSICIÓ

Agua, Ríos y Pueblos.
Una pel·lícula documental de Sonia Llera.

Flow
Direcció: Irena Salina
Dissabte 8 de maig, 19.00 h, sala d'actes del Museu Marítim

La sal de la mort
Direcció: Núria Sala i Dani Sala
Dimecres 19 de maig, 19.00 h, sala d'actes del Museu Marítim

Los secretos ocultos del agua
Direcció: Manfred Crist
Dissabte 22 de maig, 19.00 h, sala d'actes del Museu Marítim

CRÈDITS

AIGUA, RIUS I POBLES

Director: Pedro Arrojo Agudo
Comissària: Tove Heiskel
Coordinació de la documentació: Marisancho Menjón
Coordinació: Pipa Álvarez

Direcció del documental Agua, Ríos y Pueblos: Sonia Llera

Disseny de la imatge: Isidro Ferrer
Disseny gràfic: Nieves Añaños / Estudio Versus
Disseny del muntatge: Guri_Casajuana
Muntatge: Croquis

Traduccions: Carme Rodríguez Morente, Míriam Salvatierra Mallarach

Maquetació del fullet: Tartaruga Imagen e Imaginación

Agenda Ciutadana (Secretaria Tècnica): Alfonso Flaquer y Alexis Urusoff (Barcelonya, SCCL)

HI PARTICIPEN

AEMS - Rius amb Vida
Associació de Naturalistes de Girona (ANG)
Associació per la Defensa i l'Estudi de la Natura (ADENC)
Ateneu Juvenil, Cultural i Naturalista de Girona
Aula de l'Aigua
Barcelonya, SCCL
Càtedra d'Ecosistemes Litorals Mediterranis
Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (CEPA)
Centre d'Estudis Cristianisme i Justícia
Centre Mediambiental l'Arrel
Centre Internacional Escarré per a les Minories Ètniques i les Nacions (CIEMEN)
Centro de Estudios Rurales y de Agricultura Internacional (CERAI)
Coordinadora d'Entitats amb Palestina al Cor
Ecologistes de Catalunya (EdC)
Ecologistes en Acció de Catalunya
Enginyeria sense Fronteres (ESF)
Fòrum Cívic per la Sostenibilitat
Fundación Nueva Cultura del Agua
Gent del Ter
Grup de Defensa del Ter
Institució de Ponent de Conservació i Estudi de la Natura (IPCENA)
Lapsus Espectacles
Manifest de Vallbona
Observatori de la Tordera
Plataforma Cívica Montsalat
Plataforma d'Oposició als Transvasaments (POT)
Plataforma en Defensa de l'Ebre (PDE)
Plataforma Prou Sal!
Projecte Rius
Salvem el Gaià
Sinergia Comunicación Consciente
Xarxa per a una Nova Cultura de l'Aigua (XNCA)

HI COL·LABOREN

3S Rivers Protection Network (Cambodja)
ADIVIMA (Asociación para el Desarrollo Integral de las Víctimas de la Violencia en las Verapaces, Maya Achí, Guatemala)
The Advocacy Project (EUA)
Africa Water Network (Ghana)
ASA (Brasil)
Assembly of the Poor (Tailàndia)
Basilwizi (Zimbabwe)
Bulimba Creek Catchment Coordinating Commitee Inc. (Austràlia)
Consejo de Ejidos y Comunidades Opositoras a la Presa de La Parota (CECOP, Mèxic)
COAGRET (Espanya-Portugal)
Collectif Argos (França)
Coordinadora de Comunidades Afectadas por la Hidroeléctrica Chixoy (Guatemala)
ECOFONDO (Colòmbia)
European Rivers Network, (França)
FIVAS, Asociación para Estudios Internacionales de Aguas y Bosques (Noruega)
Fundación Nueva Cultura del Agua, (Espanya)
GRUFIDES (Grupo de Formación e Intervención para el Desarrollo Sostenible, Perú)
Ingeniería sin Fronteras (ISF, Espanya)
Instituto Mexicano para el Desarrollo Comunitario A. C. (IMDEC, Mèxic).
International Rivers (IR, EUA)
Kurdish Human Rights Project (Gran Bretanya)
Pakistan Fisherfolk Forum (Pakistan)
Save the Mary River (Austràlia)
SOS Comunidad (Argentina)
Sustain Labour (Espanya)
World Wildlife Fund/Adena (Espanya)

imprès en paper reciclat

ORGANIZAN

AGUA RÍOS Y PUEBLOS

AMB LA COL·LABORACIÓ DE

mmb MUSEU MARÍTIM DE BARCELONA

AMB EL SUPORT DE

Generalitat de Catalunya

Agència Catalana de l'Aigua

ACCD Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

Àrea Metropolitana de Barcelona Entitat del Medi Ambient

Ajuntament de Barcelona Medi Ambient

Diputació Barcelona Àrea de Medi Ambient

CONGIAC

SUDOE Interreg IV B

PRODÜIT AMB LA COL·LABORACIÓ DE

cerai centro de estudios rurales y de agricultura internacional

FUNDACIÓN Nueva Cultura del Agua

FIVAS Foreningen for Internasjonale Vannstudier Association for International Water Studies

INTERNATIONAL RIVERS people • water • life

ERN European Rivers Network

PATROCINADORS

el faro pabellón de iniciativas ciudadanas

THE Kendeda FUND

málaga.es diputación medio ambiente y articulación territorial

AMB LA COL·LABORACIÓ DE

Fundación Biodiversidad

COL·LABOREN

UGT www.ugt.cat

CCOO Catalunya

ComRess Grup de recerca en Comunicació i Responsabilitat Social (UAB)

UAB Universitat Autònoma de Barcelona

UNIVERSITAT DE BARCELONA

www.aguariosypueblos.org